

פדיון שבויים - החשיבות והמורכבות

הלימוד מוקדש לחטופי השבעה באוקטובר ומשפחותיהם

המעלים עינינו מפדיון שבויים עובר על "לא תעמוד על דם רעד" וביטל מצוות [...] כל רגע שמאחר לפדות השבויים היכן שאפשר להקדים, הוי כאילו שופך דמים.

[ר' יוסף קארו, שולחן ערוך, יורה דעה רנ"ב]

- מה מוסיף רבי יוסף קארו לנאמר עד כה?
- האם אתם מסכימים עם האחריותו אשה שוא מטיל על הסודים?

פדיון שבויים מצוה רבה [גדולה] היא [...] דקתיב: "והיה כי יאמרו אליך אנה נצא, ואמרת אליהם כה אמר ה', אשר למות – למות, ואשר לחרב – לחרב, ואשר לרעב – לרעב, ואשר לשבי – לשבי".
ואמר רבי יוחנן: כל המאוחר בפסוק זה קשה מחבירו. חרב קשה ממות [...] רעב קשה מחרב [...]. שבי [קשה מכולם] – דכולהו איתנהו ביה. [שכולם נמצאים בו]

[תלמוד בבלי, בבא בתרא, ח ע"ב]

- מדוע נחשת מצוות פדיון שבויים מצוה גדולה?
- האם אתם מסכימים עם הטענה שיש קשה ממות?

אין פודין את השבויין יתר על פדי דמיהן, מפני תיקון העולם. ואין מבריחין את השבויין, מפני תיקון העולם. [...] גמ' איבעיא להו: האי "מפני תיקון העולם" – משום דוחקא דצבורא [דוחק הציבור, שאם המחיר גבוה קשה לציבור לפדות] הוא, או דילמא משום דלא לגרבו וליתו טפיי? [יחטפו ויביאו יותר שבויים]

פדיון שבויים קודם לפרנסת עניים ולכסותו. ואין לה מצוה גדולה כפדיון שבויים שהשבוי הרי הוא בכלל הרעבים והצמאים וערומים ועומד בסכנת נפשות. והמעלים עיניו מפדיונו הרי זה עובר על (דברים טו ז) "לא תאמץ את לבבך ולא תקפץ את ידך" ועל (ויקרא יט טז) "לא תעמד על דם רעד" ועל (ויקרא כה ג) "לא ירדנו בפרך לעיניך". ובטל מצוות (דברים טו ח) (דברים טו יא) "פתח תפתח את ידך לוי". ומצוות (ויקרא כה לו) "וחי אחיך עמך". (ויקרא יט יח) "ואהבת לרעך כמוך". (משלי כד יא) "והצל לקחים למות" והרבה דברים פאלו.

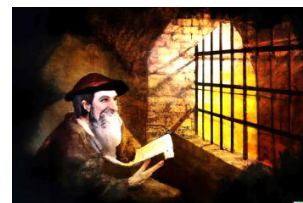
ואין לה מצוה רבה כפדיון שבויים

[רמב"ם, משנה תורה, הלכות מתנות עניים, פרק ח' הלכה י]

- כיצד מסביר הרמב"ם את חשיבות המצווה?
- מה הכוונה מצייט ציניו מפדיונו?
- בחרו באחד היציגים שמביא הרמב"ם והסבירו כיצד הוא מתקשר לפדיון שבויים.

הסיפור על המהר"ם מרוטנבורג

...מסופר על אחד מגדולי ישראל, רבי מאיר (מהר"ם) מרוטנבורג (1215-1293), גדול רבני אשכנז בדורו, שנתפס על ידי הקיסר הרשע רודולף, שקופתו היתה ריקה, וכדי למלאה כלא את רבי מאיר תוך תביעה לתשלום עצום עבור פדיונו. תלמידיו הרבים רצו לאסוף את הכסף, משום שלפי ההלכה, כאשר מדובר בתלמיד חכם גדול שהדור זקוק לו, מותר לשלם עבור פדיונו כל סכום שבעולם. אולם רבי מאיר הורה להם שלא לפדותו, משום שהבין שאם ישלמו עבורו את הסכום הנדרש, ימשיכו שונאי ישראל לתפוס רבנים נוספים ויתבעו עבורם סכומי עתק. כך שהה מהר"ם מרוטנבורג במשך שבע שנים במאסר, עד ליום פטירתו.

- האם לדעתכם צדק המהר"ם מרוטנבורג שנהה כך?
- האם אתם מסכימים עם הדרכה בחרו חברי הקהילה?

דין מלחמת מצווה בעזרת ישראל מיד צר הוא לא רק
כשכלל ישראל נתון בסכנה, אלא גם כשמדובר על עיירה
ישראלית בודדת. שכל אחד מצווה לבא, לסכן עצמו על
מנת להציל.

[הרב שאול ישראל]י

אין משגיחים בסכנה לבני הערובה, שכן בכל מלחמה אין
משגיחין בפרט. ומותר לערוך פעולה צבאית להרוג את
החוטפים. וגם אילו היה אי-אפשר לערוך פעולה צבאית,
אין חיוב להיענות לדרישות החוטפים כדי להציל בני
הערובה ומותר לעזבם לנפשם רחמנא ליצלן אם הצורך
כן בניהול המלחמה.

[הרב יהודה הנקין]

- מה דעתכם על פסיקות אלו?
- על מי אתם מסכימים?